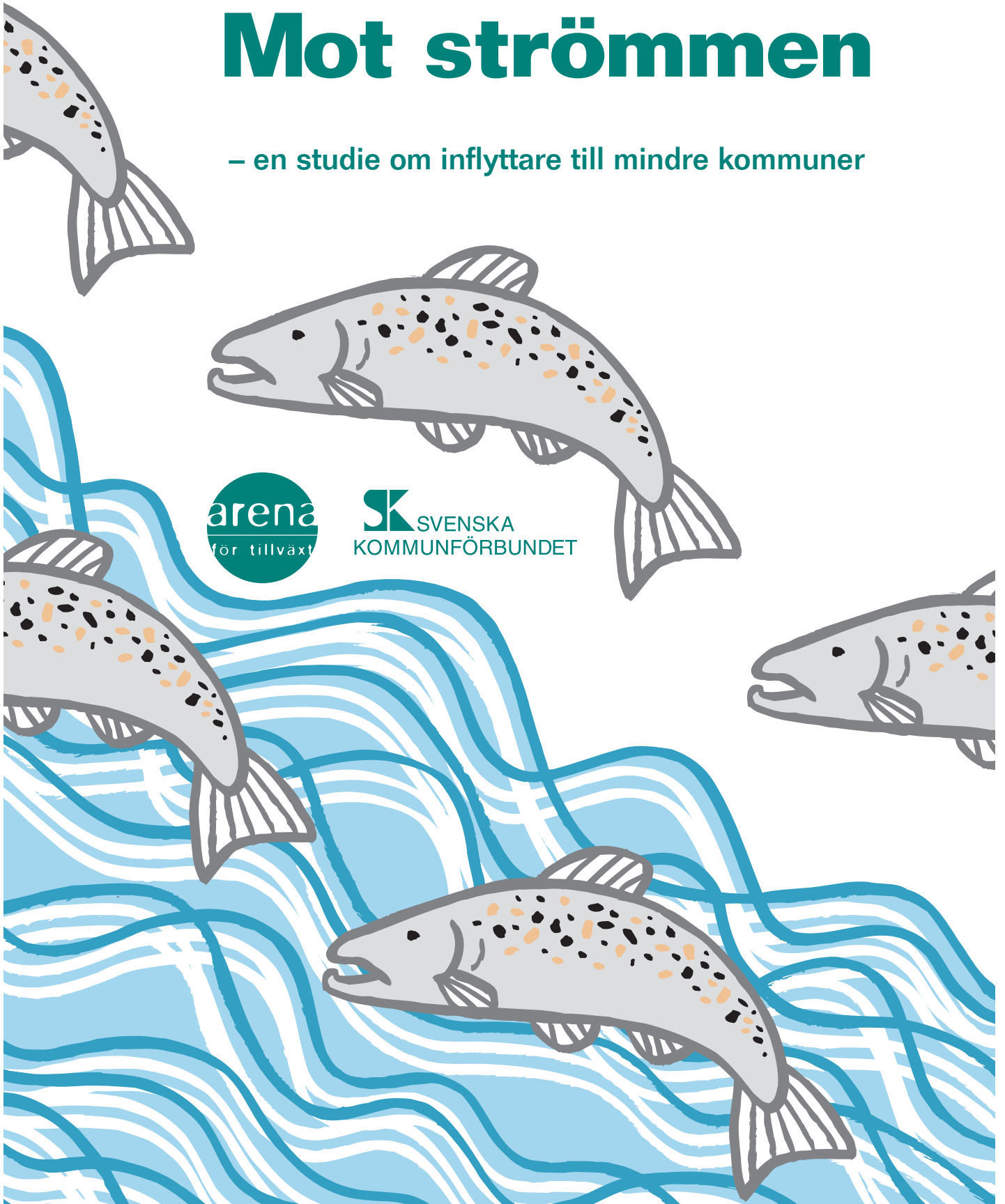

Mot strömmen

– en studie om inflyttare till mindre kommuner

Mot strömmen

– en studie om inflyttare till mindre kommuner

 SVENSKA
KOMMUNFÖRBUNDET

© Svenska Kommunförbundet
Utredningssektionen
118 82 Stockholm

Arena för Tillväxt
118 82 Stockholm

1:a upplagan, januari 2002

ISBN: 91-7289-054-1

Text: Roland Lexén & Jan Torége

Tryckeri: Alfa Print AB, Sundbyberg

Grafisk form & produktion: Elisabet Jonsson, SK

Omslagsillustration: Jan Olsson Form & Illustration ab

Satt i AGaramond och **Folio**

Omslag: Rives Tradition naturvit 250 gr *Inlaga:* Multifine 100 gr

Förord

BEFOLKNINGEN I MINDRE kommuner har under en lång period minskat och mycket talar för att den negativa utvecklingen fortsätter. Det är känt att det framförallt är ungdomar som flyttar från lands- och glesbygdskommuner, däremot har kunskapen varit låg om vilka inflyttarna är till dessa kommuner.

Rapporten sätter fokus på inflyttningen till mindre kommuner. Det är en överlevnadsfråga för mindre kommuner att upprätthålla befolkningsunderlaget och att få balans mellan olika åldersklasser. Inflyttningen är ur flera aspekter också viktig för kommuner med små lokala arbetsmarknader. En större kommun kan i stort klara rekryteringsbehoven inom sin lokala arbetsmarknad, medan en mindre kommun är mer beroende av inflyttning för att arbetskraftsutbudet ska kunna möta arbetskraftsefterfrågan.

Rapporten riktar sig i första hand till politiker och tjänstemän i mindre kommuner som arbetar med och har intresse av frågor som rör befolkning och tillväxt. Svenska Kommunförbundet och Arena för Tillväxt hoppas att med rapporten kunna belägga eller avliva ett antal myter om inflyttningen till mindre kommuner. En ökad kunskap om vilka grupper det är som flyttar till mindre kommuner ger bättre möjligheter att rikta fokus mot rätt målgrupper samt ge kunskap om hur potentiella inflyttares krav på arbetsmarknad, kommunal och privat service, infrastruktur, boendemiljöer, fritidssysselsättning etc kan tillfredsställas.

Rapporten har utarbetats på Svenska Kommunförbundet av Jan Torége (projektledare), Carl-Göran Sjögren och Henrik Berggren samt Roland Lexén och Elizabeth Gillingsjö från Arena för Tillväxt.

Stockholm i januari 2002

Per Sandgren

Sektionschef

Svenska Kommunförbundet

Anders Flanking

Projektchef

Arena för Tillväxt

Innehåll

Sammanfattning	5
1. Inledning	7
2. Resultat från tidigare studier	11
3. Inflyttning i utflyttningskommuner	17
4. Var sjätte inflyttad var hemvändare	23
5. Liten skillnad mellan andelen hemvändare i olika kommuner	29
6. Två av fem flyktingar bor kvar i den första boendekommunen	41
7. Intervjuundersökning – »Om företagen går bra flyttar folk hit«	45
Bilaga 1 • Kommuner som ingår respektive inte ingår i undersökningen	53
Bilaga 2 • Lokala arbetsmarknader 1998	55
Bilaga 3 • Definitioner av de fem inflyttarkategorierna	58
Referenser	61

Sammanfattning

DET SOM FRAMFÖRALLT gör en mindre kommun attraktiv för inflyttare är bra arbetsmarknad, god boendemiljö samt geografisk närhet och bra kommunikationer till en större kommun. För ungdomar är betydelsen av bra arbetsmarknad och möjlighet till eftergymnasiala studier viktigt. Barnfamiljer prioriterar ofta en kombination av bra boendemiljö och goda kommunikationer. För äldre är framförallt bra boendemiljö viktigt.

Varje kommun är på något sätt unik och de omständigheter som ligger bakom en positiv flyttutveckling varierar, men såväl den kvantitativa som den kvalitativa undersökningen i rapporten stöder mycket starkt att en kommun som vill attrahera inflyttare måste leva upp till minst ett av de ovan nämnda förhållandena.

Inflyttare till mindre kommuner är ingen homogen grupp och olika kommuner drar till sig olika grupper av inflyttare. Tre vanliga egenskaper hos inflyttare är att de är unga, ensamstående och högt utbildade. Detta är också samma egenskaper som beskriver den grupp av inflyttare som stannar kortast tid i kommunen. Det är istället den minoritet av inflyttare som är äldre, har barn och en något lägre utbildning som ofta stannar kvar i den nya boendekommunen.

Ålderspensionärer och unga par utan barn var minst vanliga som inflyttare till mindre kommuner.

Den största inflyttarkategorin var inrikes inflyttare som inte hade någon tidigare anknytning till kommunen (Övriga inrikes inflyttare) med 40 procent. En tredjedel flyttade inom det lokala arbetsmarknadsområdet (LA-flyttare). En av sex var hemvändare, immigranter utgjorde cirka en tiondel och medflyttare (gift eller samboende med en hemvändare) endast 3 procent.

En majoritet av hemvändarna visade sig vara yngre än 35 år. En relativt stor grupp var unga som – ofta tillfälligt – flyttade till sina föräldrar. Året före inflyttningen var en knapp majoritet av hemvändarna förvärvsarbetande, medan en fjärdedel studerade. Året efter inflyttningen förvärvsarbetade fler än 60 procent och drygt 10 procent studerade. Utbildningsnivån var förhållandevis hög bland hemvändare och detta gällde i många kommuner även de äldre hemvändarna.

I relation till kommunens befolkning var andelen hemvändare i olika kommuner ungefär lika stor. Viljan att flytta tillbaka till sin hemkommun verkar styras mer av hemvändarens livsvärderingar än av en objektiv bedömning av kommunens attraktivitet som boendekommun. För andra kategorier av inflyttare påverkas flyttbeslutet i mycket högre grad av om kommunen har en stor arbetskraftsefterfrågan, bra boendemiljöer eller geografiskt bra läge nära en större stad.

Medflyttare utgjorde en liten grupp. De var ofta i par med en något äldre hemvändare. Medflyttare pendlade ofta till sin tidigare boendekommun och var den enda inflyttarkategorin för vilka arbetslösheten ökade efter flytten. Mindre kommuner med begränsat utbud av olika typer av arbeten kan ha svårt att erbjuda två högt utbildade personer i en inflyttad familj lämpliga arbeten.

En stor andel av dem som flyttade inom det lokala arbetsmarknadsområdet förvärvsarbetade och hade, trots en förhållandevis låg utbildningsnivå, en bra ekonomi. Många är barnfamiljer som flyttar från städer till mindre samhällen eller unga som flyttar från sina föräldrar till centralorten i regionen för att studera eller arbeta.

Övriga inrikes inflyttare var liksom hemvändarna ofta ensamstående, men de hade en något högre medelålder. Immigranter var vanligast i kommuner som tog emot många flyktingar samt kommuner som gränsar till södra Norge eller norra Finland.

Endast 44 av de 224 undersökta kommunerna hade ett flyttöverskott under perioden 1997–2000. Tre större geografiska områden bestående av mindre kommuner hade ett flyttöverskott under perioden; nordvästra Småland, sydvästra Skåne och kommuner som gränsar till södra Norge. Dessutom fanns det ett samband mellan flyttöverskott och kommuner som hade en hög utpendling från kommunen.

Kommunerna runt Siljan och ett område med fem kommuner i Jämtland hade visserligen ett flyttunderskott under perioden 1997–2000, men har i jämförelse med omgivande kommuner haft en god flyttutveckling.

Många kommuner i Norrland hade en hög andel hemvändare. Arbetslösheten minskade kraftigt i flera Norrlandskommuner under åren 1997 och 1998. Detta möjliggjorde en återflyttning för några av dem som tidigare flyttat från kommunen av arbetsmarknadsskäl. Utbildningsnivån var ofta hög bland inflyttare till Norrland, speciellt bland

hemvändarna. Detta tyder på svårigheter att hitta utbildad arbetskraft inom regionen.

Kommuner som finns inom lokala arbetsmarknadsområden som omfattar en större stad har ofta en högre andel inflyttade än andra kommuner. Närheten till en större stad ger en högre omsättning i befolkningen och storleken på det lokala arbetsmarknadsområdet medför en bättre dynamik i samspelet mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.

Två av fem flyktingar som boendeplacerades i mindre kommuner stannade kvar i kommunen. Skillnaden var dock stor mellan olika regioner. I norra Sverige var det få flyktingar som bodde kvar. Inflyttningen av flyktingar som flyttade vidare från sin första boendekommun i landet, var högst i Smålandsområdet. Andelen förvärvsarbetande flyktingar i denna region var mycket hög.

De faktorer som främst förklarar om en flykting bor kvar eller flyttar är hur många andra invandrare det finns i kommunen – främst landsmän – samt hur bra arbetsmarknaden är för invandrare.

■

1. Inledning

Bakgrund

Under 1990-talet har de regionala obalanserna i befolkningsutvecklingen blivit allt mer uppenbara. De prognoser som gjorts över befolkningsutvecklingen pekar på att dessa obalanser med all sannolikhet kommer att förstärkas. Befolkning och verksamheter koncentreras i allt högre utsträckning till större städer, medan flera andra delar av landet riskerar fortsatta kraftiga befolkningsminskningar. Denna utveckling är inte unik för Sverige. Stora delar av Europa genomgår en liknande utveckling. Under de senaste 30–40 åren har antalet födda barn per kvinna i Europa minskat från 2,6 till 1,4¹ – en nivå som innebär att befolkningen minskar utan nettoinvandring. Den ekonomiska omvandlingen styr dessutom koncentrationen till vissa tillväxtregioner. Vidare har storstadsregionerna i dagsläget en stor dragningskraft på framförallt ungdomar och invandrare.

Det är mycket som tyder på att befolkningen fortsätter att minska i många mindre kommuner. Men utvecklingen går att påverka. En negativ befolkningsprognos ska främst tolkas som en varning, det vill säga att den utveckling som förutspått är sannolik om ingen förändring sker. Det finns en risk att negativa prognoser får en själv-

uppfyllande effekt, vilket är olyckligt eftersom nyckeln till förändring till viss del ligger hos befolkningen själv. Det finns flera exempel på kommuner som lyckats vända en negativ befolknings-trend.

En bra idé och rätt personer på rätt plats vid rätt tidpunkt kan innebära en skillnad. Förbättrade kommunikationer har gjort situationen bättre för åtskilliga kommuner. En del kommuner har lyckats bilda så kallade vinnarkluster. De har genom samarbete med grannkommuner och/eller olika aktörer i regionen lyckats vidareutveckla ett näringsområde inom vilket man nått framgång. Miljöombyte i någon mening anges ofta som skäl till varför man flyttar och boendemiljön kan alltid göras mer attraktiv. Här finns en stor utvecklingspotential. För flera decennier framåt i tiden finns det också åtskilliga faktorer, som vi idag inte vet något om, som på olika sätt kommer att påverka utvecklingen.

I denna rapport studeras framförallt inflyttare till mindre kommuner. Utflyttare är ofta ungdomar som flyttar för att studera, vilket inte ska ses som något negativt. Tvärtom berikar detta såväl dem själva som samhället i stort. Kommuner med en minskande befolkning har en utmaning i att få dessa ungdomar att se hemvändande som ett alternativ efter studier och eventuell familjebildning och att även ge andra som vill bo på lands- eller i

1. *Källa:* UN World Population Prospects, The 2000 Revision.

glesbygder goda förutsättningar för att förverkliga detta.

Inflyttningen till mindre kommuner är inte bara viktig för att motverka en negativ befolkningsutveckling. Flera undersökningar har visat att inflyttare har stor betydelse av flera olika skäl. Inflyttare är ofta i förvärvsaktiv ålder och bidrar till en bra dynamik inom det lokala arbetsmarknadsområdet. Det lokala underlaget för service och infrastruktur utökas och nedläggningshotad privat och offentlig service får större förutsättningar att finnas kvar. Små lokala arbetsmarknader är ofta beroende av att arbetskraften är rörlig för att inte problem ska uppstå med kompetensbrist och flaskhalsar. En ökad inflyttning och även en hög omsättning av befolkningen innebär att arbetskraftsutbudet på ett bättre sätt kan möta efterfrågan.

Inflyttare och i synnerhet hemvändare har en högre genomsnittlig utbildning än dem som redan bor i kommunen. Många inflyttare har en vidgad omvärldsorientering och kan därmed bidra med impulser som på olika sätt kan vara positiv för den lokala dynamiken. Det finns fallstudier där den intervjuade lokalbefolkningen berättar att inflyttare haft en mycket positiv betydelse för regionens närings- och föreningsliv.

Uppläggning av studien

Undersökningen avser inflyttningen till mindre kommuner 1998. Det innebär att storstads- och förortsproblematiken i samband med inflyttning inte behandlas i denna studie. Eftersom de frågor som rör inflyttningen till mindre respektive större kommuner i hög grad skiljer sig åt har vi valt att begränsa studien till mindre kommuner. Vi har dock för avsikt att i en uppföljande rapport belysa och analysera inflyttningen till större städer och förorter.

Tyngdpunkten i studien ligger på att dela in inflyttarna i olika kategorier samt utifrån dessa inflyttarkategorier visa vilka statistiska egenskaper (till exempel ålder, kön och utbildningsnivå) män-

niskor har som flyttar till mindre kommuner. Exempel på frågor som undersökningen ger svar på är:

- Hur stor andel av inflyttarna är hemvändare, medflyttare, lokala arbetsmarknadsflyttare (LA-flyttare), utan någon tidigare anknytning till regionen (övriga inrikes inflyttare) eller immigranter?
- Vilken ålder och kön har inflyttarna?
- Hur ser deras familjesituation ut?
- Vilken utbildningsnivå har inflyttarna?
- Hur ser deras försörjningssituation ut?
- Sker några förändringar i försörjningssituationen året efter inflyttningen?
- Hur stor andel är kvar i kommunen två år efter inflyttningen?
- Hur vanligt är pendling till den boenderegion man hade året innan flytten?
- I vilken utsträckning stannar flyktingar kvar i den första boendekommunen och hur stor är sekundärinflyttningen av flyktingar till de mindre kommunerna?

För att kunna ge svar på ovanstående frågor har en bearbetning gjorts av statistik från Statistiska centralbyråns (SCB:s) databas LOUISE. Olika statistiska informationer för dem som flyttat till mindre kommuner 1998 har sammanställts för åren 1997–1999. Vi har därmed kunnat följa dessa människors statistiska egenskaper (till exempel familjesituation, största inkomstkälla, pendling) året före, under och året efter inflyttningen. Befolkningsstatistik för år 2000 har använts för att studera flyttnettot för perioden 1997–2000 samt för att få uppgifter om hur stor andel av de inflyttade som bor kvar i kommunen två år efter flytten. För att kunna definiera de inflyttare som är hemvändare har äldre årgångar av SCB:s befolkningsregister och Folk- och bostadsräkningar använts. Fastighetstaxeringsregistret har använts för att kvalitetsförbättra familjebegreppet.

Undersökningen är unik så till vida att studiens uppdelning av inflyttare i olika kategorier aldrig ti-

digare gjorts på ett registerbaserat material. Genom denna undersökning får man en helhetsbild över inflyttningen till mindre kommuner och det går att jämföra resultaten för olika kommuner. Tidigare har man gjort regionalt avgränsade urvalsundersökningar då man genom intervjuer frågat om skälet till inflyttningen. En motsvarande undersökning på riksnivå är av kvalitets- och kostnadsskäl inte möjlig. Den här redovisade registerbaserade undersökningen behandlar utvecklingen i hela landet, men kan inte ge svar på de personliga skälen till en flytt. Istället baseras denna undersökning på kategorisering av var man tidigare bott och hur familjesambanden ser ut (se avsnittet »Definitioner«).

Som ett komplement till den statistiska undersökningen har även en intervjuundersökning genomförts. Syftet är att pröva om de resultat vi får fram i den kvantitativa undersökningen kan verifieras i en kvalitativ studie. Vi vill också hitta förklaringar till att människor väljer att flytta till mindre kommuner, förklaringar som inte går att få fram genom statistikmaterialet, samt få en inblick i hur de personer som lever och arbetar i dessa kommuner ser på inflyttningen.

Rapportens disposition

Rapporten består av tre huvudavsnitt.

I första delen, kapitel 2, finns en sammanställning av resultat från två andra aktuella undersökningar som rör befolkningsfrågor. Därefter följer fyra kapitel som presenterar resultat från den statistikbaserade (kvantitativa) undersökning om inflyttare som gjorts för denna rapport. Kapitel 3 handlar om inflyttningen och utvecklingen av flyttnettot. Kapitel 4 och 5 tar upp de statistiska egenskaperna (till exempel ålder, utbildning och kategori av inflyttare) för inflyttare i såväl mindre kommuner totalt som för enskilda mindre kommuner. Kapitel 6 handlar om flyttningar bland flyktingar som boendeplacerats i de kommuner som ingår i undersökningen. I den avslutande delen, kapitel 7, presenteras resultat från en kvalita-

tiv studie. Ett antal representanter från fyra kommuner har intervjuats i avsikt att hitta förklaringar, som inte går att få fram genom statistikmaterialet, till att människor väljer att flytta dit.

Definitioner

Kommuner som ingår i studien

De kommuner som i Kommunförbundets kommungruppering definieras som medelstora städer, industrikommuner, landsbygdskommuner, glesbygdskommuner samt övriga större och mindre städer ingår i studien. Däremot ingår inte kommuner som definieras som storstäder, förortskommuner och större städer. I bilaga 1 finns tabeller där indelningen framgår. Totalt ingår 224 kommuner i studien, medan 65 kommuner lämnats utanför.

I rapporten används uttrycket »mindre kommuner« för de kommuner som ingår i studien.

Regionindelningar

Resultaten redovisas i summerad form för de mindre kommuner som ingår i undersökningen samt på kommunnivå.

Regionindelningen lokala arbetsmarknadsregioner (LA-områden) används för att definiera de olika inflyttarkategorierna. LA-områden definieras som funktionella arbetsmarknadsområden, det vill säga regioner där människor kan bo och arbeta utan att behöva göra alltför långa resor. I kapitel 5 används LA-områden för att dela in kommunerna i tre kategorier:

- kommuner som utgör ett eget LA-område
- kommuner inom ett LA-område som saknar en större stad, samt
- kommuner inom ett LA-område som omfattar en större stad.

I bilaga 2 finns tabeller där LA-områdets namn, ingående kommuner samt fördelning på ovanstående tre grupper framgår.

Vid definitionen av hemvändarnas hemkommuner har 1998 års kommunindelning använts. En person som till exempel flyttat från den del av Borås kommun som idag bildar Bollebygd kommun har definierats att ha Bollebygd och inte Borås som hemkommun.

Undersökningsår

Populationen (undersökningsgruppen) utgörs av dem som 1998 flyttat till en av de kommuner som ingår i studien. Vi undersöker denna grups statistiska egenskaper för åren 1997, 1998 och 1999. År 1998 har valts med anledning av att vi vill följa upp inflyttarna även året efter inflyttningsåret och att 1999 är det senaste året för vilket det finns statistik för de variabler vi vill studera. Befolkningsregistret för år 2000 används för att studera om inflyttade personer 1998 bor kvar i samma kommun år 2000. Strax före tryckning av rapporten fick vi också tillgång till preliminär befolkningsstatistik för år 2001. Denna information används i kapitel 3 för att kommentera befolkningsutvecklingen för ett antal regioner.

Definition av fem kategorier inflyttare

I rapporten definieras fem kategorier av inflyttare:

- hemvändare
- medflyttare
- LA-flyttare
- övriga inrikes inflyttare samt
- immigranter.

I kapitel 6 har gruppen flyktingar särskiljts från gruppen immigranter.

Hemvändare

Som hemkommun definieras den kommun som personen var folkbokförd i vid 16 års ålder. Person som efter 16 års ålder flyttat till en kommun utanför hemkommunens LA-område och som 1998 flyttat tillbaka till hemkommunen alternativt till en mindre kommun inom samma LA-område som hemkommunen.

Medflyttare

Person som är gift eller samboende med en hemvändare och som inte har sin hemkommun i det LA-område som paret flyttat till.

LA-flyttare

Person som flyttat mellan två kommuner inom samma lokala arbetsmarknadsområde.

Övriga inrikes inflyttare

Person som (enligt tillgänglig statistik) inte har någon tidigare anknytning till den kommun och det LA-område som personen flyttat till.

Immigranter

Person som inte var folkbokförd i Sverige året före inflyttningen 1998.

För en mer utförlig beskrivning av de fem inflyttarkategorierna samt en redogörelse för kategoriseringens styrka och svagheter, se bilaga 3.

2. Resultat från tidigare studier

FÖRÄNDRINGAR I ETT lands eller regions befolkningsstorlek bestäms av flera komponenter. Den naturliga befolkningstillväxten utgörs av skillnaden mellan antalet födda och antalet döda. På riksnivå tillkommer sedan nettot mellan invandring och utvandring och på regional nivå nettot mellan in- och utflyttning. SCB publicerar årligen befolkningsstatistik som beskriver dessa förändringar.

dras marginellt från ett år till ett annat. Utvandringen har ökat något beroende på dels att fler som invandrat till Sverige flyttar tillbaka till sina hemländer, dels att fler svenska medborgare bosätter sig utomlands. Invandringen har sedan 1991 legat på mellan 40 000–50 000 per år. Undantagen är åren 1993 och 1994 då totalt 140 000 personer invandrade till Sverige, framförallt flyktingar från före detta Jugoslavien. År 2000 översteg invan-

dringen åter igen 50 000, i huvudsak beroende på en ökad flyktinginvandring, men också på grund av ett ökat antal svenska medborgare som återvänder till Sverige efter några år utomlands.

Under perioden 1997 till 2000 har antalet avlidna överstigit antal födda. Utan nettoinvandring hade Sveriges befolkning minskat. Under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet var födelsetalen höga, dels

på grund av att antalet födda barn per kvinna var högt, dels beroende på att många kvinnor under den perioden var i barnafödande åldrar. Nedgången under mitten och slutet av 1990-talet kan delvis förklaras av att andelen kvinnor som fanns i barnafödande åldrar minskade. En mer långsiktig

Tabell 1 • Befolkningsförändringar åren 1991, 1995, 1999 och 2000; antal personer

	1991	1995	1999	2000
Födda	123 737	103 422	88 173	90 441
Döda	95 202	93 955	94 726	93 461
Födelseöverskott	28 535	9 467	-6 553	-3 020
Invandrade	49 731	45 887	49 839	58 659
Utvandrade	24 745	33 984	35 705	34 091
Invandringsöverskott	24 986	11 903	14 134	24 568
Folkökning	53 489	21 115	7 104	21 548
Folkmängd	8 644 119	8 837 496	8 861 426	8 882 792

Källa: SCB, Befolkningsstatistik.

I december år 2000 uppgick befolkningen i Sverige till nästan 8,9 miljoner. Perioden 1995–2000 har folkmängden endast ökat med 45 000, vilket historiskt sett är en låg siffra. Huvudorsaken är att antalet födda barn per år har minskat markant under 1990-talet. Antalet årligen avlidna förän-

trend är också att allt fler väntar med att föda barn tills de blir äldre. Lågkonjunkturen under 1990-talet har också inverkat. Viss betydelse för fruktsamhetsnedgången har det ökade antalet studerande haft – det är känt att relativt sett få kvinnor föder barn under studietiden. År 2000 ökade antalet födda barn igen. Ökningen sker dock från en låg nivå och frågan är om kvinnor (och män) som av olika skäl avstått från att skaffa barn »tar igen de förlorade åren« eller om 1990-talet innebar en förändring mot långsiktigt lägre fruktsamhetstal.

Den lägre befolkningstillväxten i Sverige under 1990-talet kan till stor del förklaras av att antalet födda barn har minskat. Med undantag av åren 1993 och 1994 då invandringen var stor har det inte skett några dramatiska förändringar i in- och utvandringen under 1990-talet. På regional nivå har dock in- och utflyttningen haft stor betydelse. För många kommuner beror den minskade befolkningstillväxten främst på ökad utflyttning av ungdomar, minskad inflyttning och, som en följd av dessa två trender, att antalet kvinnor i barnafödande åldrar och därmed antalet födda barn minskat.

Tabell 2 • Flyttningsnettot i storstadsområdena, skogslänen samt övriga landet åren 1994–2000; antal personer

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Storstadsområden*	27 449	18 125	19 877	19 674	21 620	21 656	21 855
Skogslänen**	3 005	-5 315	-6 544	-8 793	-8 090	-6 975	-6 470
Övriga landet	20 483	-907	-7 322	-4 606	-2 657	-547	9 183

*Stor-Stockholm, Göteborgsregionen samt Malmö–Lund.

**Värmlands län, Dalarnas län och Norrlandslänen.

Källa: SCB, Statistiskt meddelande BE12 SMOI01.

År 1994 ökade befolkningen i alla regioner på grund av den stora flyktinginvandringen. Det är avsevärt fler som flyttar till storstadsområdena än det är som flyttar därifrån. Under år 2000 dämpades flyttöverskottet något i Stockholm, medan det fortsatte att öka i Malmö och framförallt Gö-

teborg. Det är sannolikt bostadssituationen som gjort att flyttöverskottet mattats något i Stockholm.

Skogslänen har under den studerade perioden haft ett flyttunderskott sedan år 1995. Antalet boendeplacerade flyktingar år 1994 var inte lika stor i skogslänen som i andra delar av landet, men innebar ändå ett flyttöverskott även för skogslänen detta år. De flyktingar som blev placerade i skogslänen har dock i stor utsträckning flyttat därifrån och därmed bidragit till de stora flyttunderskotten åren efter 1994. Minskningstakten har dock avtagit något under de senaste åren.

Övriga delar av landet tog emot ett stort antal flyktingar och minskningen i flyttningsnettot under påföljande år kan delvis förklaras av att en del av dessa flyktingar sökte sig till storstäderna. I många mindre kommuner i södra Sverige har man dock haft ett flyttunderskott oavsett eventuella flyktingars flyttningsbenägenhet. Under år 2000 vändes dock ett underskott till ett betydande flyttöverskott, delvis beroende på en ökad invandring.

Regionalpolitiska utredningen

I Regionalpolitiska utredningens slutbetänkande (SOU 2000: 87) har en analys över den regionala befolkningsutvecklingen samt en studie om motiv och orsaker till mellanregionala flyttningar genomförts. Resultaten kan sammanfattas enligt följande.

Under 1950- och 1960-talen växte alla tätorter i takt med att jord- och skogsbruket rationaliserades och industrisektorn ex-

panderade. Nya arbetstillfällen skapades framförallt i större orter och inflyttningen från landsbygden till tätorter var under denna period mycket stor. De skevheter i åldersstrukturen och den svaga befolkningstillväxt som idag finns i många regioner kan till viss del förklaras av de omflytt-

ningar som skedde vid denna tid. Under 1970- och 1980-talet blev befolkningen mer bofast. Under 1970-talet rationaliserades industrin, men nedgången i sysselsättningen kunde i stor utsträckning kompenseras av en snabb expansion av den offentliga sektorn.

Skälen till att flytta minskade under 1970- och 1980-talen. Socialförsäkringssystemen byggdes ut och i takt med att systemen blev allt mer generösa blev behovet av att flytta mindre tvingande. Fler människor skaffade bil och det kollektiva transportnätet byggdes ut. Det blev därmed möjligt att bo och arbeta inom ett mer utbrett geografiskt område. Kvinnors intåg på arbetsmarknaden var ytterligare en bidragande orsak till att flyttbenägenheten minskade. Nu var det två personer som måste hitta ett arbete på en ny bostadsort. Även under denna period var val av livsstil en orsak till att flytta och även en orsak till valet av ort att flytta till. Till skillnad från idag då många ungdomar attraheras av den livsstil som finns i storstäderna, valde många under 1970-talets »gröna våg« att istället flytta ifrån stadskärnorna.

Under 1990-talet har befolkningen minskat i framförallt glesbygdsområden samt i mindre och medelstora tätorter, medan de större städerna, den tätortsnära landsbygden samt skärgården haft ökande befolkningstal. Enligt utredningen har det i massmedia dock förts en tämligen onyanserad debatt om »flyttlass« som drar från glesbygden till större städer. Den långsiktiga trenden i Sverige sedan 1960-talet är, tvärtom vad många tror, att människor flyttar i allt mindre utsträckning. De problem som många kommuner har med en vikande befolkningsutveckling har att göra med andra faktorer än en ökad generell rörlighet.

Det är viktigt att skilja på nettoflyttningar och bruttoflyttningar. En hög bruttorörlighet behöver inte innebära att flyttningsnettot blir stort i någon riktning, likväl som en liten bruttorörlighet kan resultera i en mycket omfattande nettoförändring. Det är färre som idag flyttar, men de flyttningar som sker har för en del kommuner gett relativt

stora flyttunderskott. I några kommuner har antalet som flyttar från kommunen varit nästan oförändrad, men antalet som flyttar till kommunen har kontinuerligt minskat.

Andra faktorer som påverkat befolkningsutvecklingen är de minskande fruktsamhetstalen. I många regioner beror det minskade antalet födda barn också på skevheter i befolkningsstrukturen som uppkommit under tidigare decennier. Trots att antalet födda barn per kvinna kan vara förhållandevis högt föds det få barn på grund av att det finns få kvinnor i barnafödande åldrar i kommunen. Under framförallt första hälften av 1990-talet kompengades de låga fruktsamhetstalen av ett stort invandringsöverskott. Invandringen stod för mer än halva befolkningsökningen under 1990-talet. Den flyttlassdebatt som förts i media är delvis orsakad av att flyktingar som först blev boendeplacerade i mindre kommuner efter en tid ofta valde att söka sig till större städer. Statistiken visade då på en ökad rörlighet, men det var inte den »ursprungliga« befolkningen som i huvudsak flyttade.

Det finns dock en åldersgrupp där antalet långväga flyttningar (över en länsgräns) markant har ökat sedan början av 1970-talet och det är ungdomar i åldern 18–26 år². För alla övriga åldersgrupper var rörligheten mindre 1997 än 1970.

Den regionalpolitiska utredningen har också studerat flyttarnas status (i åldern 16–64 år) före och efter flytten. Denna studie visar att man sällan ändrar på sin sysselsättningsstatus vid en flyttning. De som arbetade före flytten arbetade även efter flytten. De som studerade flyttar för att fortsätta studera i en annan kommun. Endast tre procent flyttade från arbetslöshet till arbete. Mellan åren 1991 och 1996 har dock andelen som flyttat för studier ökat markant.

2. Delvis kan ökningen förklaras av att studenter fr.o.m. den 1 juli 1991 enligt lag ska folkbokföras på studieorten istället för i hemkommunen, men mycket talar för att ökade krav på utbildning och storstadens större attraktionskraft inneburit en markant faktisk ökning av utflyttningen.

Utredningen har även studerat vilka grupper det är som flyttar. Några tydliga mönster framkommer. Det är en högre andel högutbildade än lågutbildade som flyttar. Ensamstående flyttar i högre utsträckning än sammanboende. Flyttarna skiljer sig också från »stannarna« genom sina annorlunda livsvärderingar. »Stannare« värderar trygghet och tradition, medan flyttare vill ha omväxling och självständighet. De vanligaste motiven till flytten var miljöombyte, men många angav också nytt arbete, studier, släkt, hittat partner och att man flyttade på grund av att make/makan fått jobb. Undersökningen visar att flyttningar i en mycket liten omfattning idag upplevs som ett resultat av tvingande omständigheter.

Glesbygdsverkets Årsbok 2001

I Glesbygdsverkets Årsbok 2001, *Utvecklingen i gles- och landsbygder*, har en sammanställning gjorts av 184 inflyttningsrika områden som ligger utanför de större städernas lokala arbetsmarknadsområden. De konstaterar att det finns flera olika flyttprocesser i olika generationer. En av dessa är ungdomarnas flyttrörelser. Att ungdomar flyttar för att skaffa sig nya kunskaper, intryck och erfarenheter ska inte ses som något negativt. Det berikar såväl dem själva som samhället i stort. Den stora utmaningen för kommuner med dålig befolkningsutveckling är att få tillräckligt många att flytta tillbaka när de når familjebildande åldrar, samt att möjliggöra för andra i den generationen, som önskar flytta till mindre kommuner, att förverkliga detta.

Trots att antalet personer i familjebildande åldrar generellt i allt mindre utsträckning flyttar till mindre kommuner så finns det mottrender. Glesbygdsvirket visar i sin rapport att det under perioden 1994–1998 fanns fler i åldern 30–64 år som flyttade från tätorter till gles- och landsbygder än i motsatt riktning. Delvis rör det sig om en inomkommunal omflyttning som inte märks i statistiken på kommunal nivå. Många människor i den åldern söker sig från tätorterna till den omgivande

lands- och glesbygden. Men det finns även områden i lands- och glesbygden som växer befolkningsmässigt på grund av att långväga flyttare söker sig dit.

Glesbygdsvirket poängterar att det är lands- och glesbygdsmiljöerna som attraherar, inte de små eller mellanstora tätorterna. Exempel på motiv till flyttningarna från tätorter till landsbygd är att man är trött på jäkt och stress, önskar en bättre boendemiljö, längtar hem till den kommun man växte upp i, vill ha ett större utrymme för verksamheter som till exempel en verkstad där inte grannar störs och att man vill sänka sina boendekostnader. En bygds image och attraktion spelar också roll för inflyttningen. Inflyttarna är inställda på en lägre privat och offentlig servicenivå, men för att området ska vara intressant bör tillgång till skola, sjukvård, dagligvarubutiker, post samt kommunikationer finnas. Det som många i denna grupp har svårt att acceptera är dåliga vägar och dyra bensinkostnader.

Glesbygdsvirket konstaterar följande generella flyttmönster:

- Ungdomar är mest flyttbenägna och flyttar huvudsakligen längre sträckor och gärna till större städer.
- Medelålders personers val av boende är en fråga om livsstil. Påfallande många i dessa generationer föredrar att bo på landsbygden. I synnerhet i åldersgrupperna 40–64 år flyttar fler till landsbygdsområden än de som flyttar därifrån. Flyttningar i denna generation är framförallt lokala.
- Även flyttningar i gruppen äldre, över 65 år, sker huvudsakligen lokalt och går i den motsatta riktningen, från gles- och landsbygder till tätorter.

När det gäller flyttarna till lands- och glesbygden så finns det studier som visar att de vanligaste motiven är längtan efter naturnära boende och möjligheten att kunna vistas ute i större utsträckning. Man söker förnyelse och större livsutrymme.

Dessutom betonas fördelarna med ett småskaligt samhälle där synlighet och delaktighet är positiva egenskaper. Platsen för boende bestäms ofta av individuella förhållanden, till exempel släkt, vänner eller sommarstuga. Vill man stimulera inflyttningen till gles- och landsbygder bör man tillvarata de landsbygdstendenser som finns bland medelåldersgenerationen.

3.

Inflyttning i utflyttningskommuner

FLERTALET AV DE mindre kommuner som ingår i studien har årliga flyttunderskott och en befolkning som minskar. Unga flyttar därifrån och den andel som återvänder hem efter några år eller av andra skäl flyttar till dessa kommuner har minskat. Att de unga i högre utsträckning flyttar därifrån har också inneburit att det finns få kvinnor i barnafödande åldrar så även den naturliga befolkningstillväxten minskar i hög grad. Antalet årligen döda överstiger antalet födda.

Men även om befolkningen minskar och flyttunderskotten är stora, så är inte inflyttningen obetydlig. Det finns en allmän bild av att flyttströmmarna enbart går i riktning mot större städer, men det stämmer inte. Inflyttningen har visserligen minskat, men det finns fortfarande många människor som flyttar tillbaka till sina hembygder, ofta ensamstående personer men även barnfamiljer. Det finns människor som kommer dit som flyktingar, får arbete och stannar kvar. En del inflyttare kommer från grannkommunerna, medan andra flyttar långväga. Några kommer för boendemiljön, andra har fått ett arbete i kommunen eller träffat någon man vill leva tillsammans med.

I detta kapitel redovisas inflyttningen till mindre kommuner 1998 samt summerat flyttnetto för samma kommuner under perioden 1997–2000. Observera att statistiken om inflyttade i detta kapitel omfattar samtliga inflyttade, såväl barn som

vuxna. I kapitel 4–5 där inflyttarnas statistiska egenskaper redovisas ingår inte barn.

Stor variation på andelen inflyttade

Andelen inflyttade till olika mindre kommuner varierade från 2,0 till 8,2 procent av befolkningen under år 1998. Se figur 1 på sidan 18.

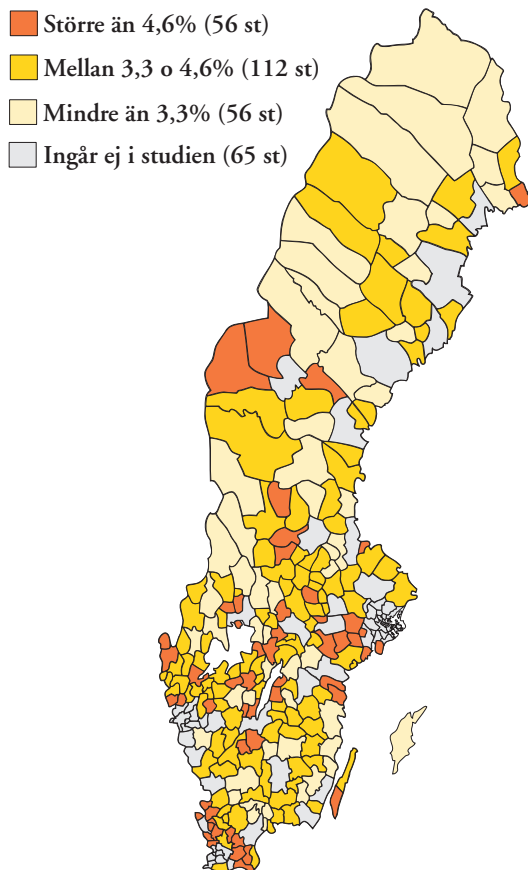
Sambandet mellan hög inflyttning och flyttöverskott är inte så stort. Ofta har kommuner med hög inflyttning även hög utflyttning och vice versa. Kommuner med hög inflyttning har dock sällan höga flyttunderskott och det är endast undantagsvis det förekommer att kommuner med låg inflyttning har flyttöverskott.

Grovt indelat finns det fem typer av kommuner som har hög inflyttning.

- Kommuner med stor efterfrågan på arbetskraft
- Kommuner med pendlingsavstånd till en större stad
- Kommuner med attraktiv boendemiljö
- Kommuner som tar emot många flyktingar
- Kommuner med många säsongarbetare

Värnamo är ett exempel på kommun med stor efterfrågan på arbetskraft. Denna typ av inflyttarkommun har ofta ett flyttöverskott. Människor flyttar dit för att det finns arbete och stannar kvar så länge arbetsmarknaden är god.

Figur 1 • Andelen inflyttade år 1998 i relation till befolkningen den 31.12.1998

Källa: Svenska Kommunförbundet och SCB.

Kommuner med stor utpendling ligger ofta i närheten av en större stad eller är på andra sätt attraktiva kommuner att bo i, exempelvis Lekeberg och Trosa. Ofta bosätter sig barnfamiljer i denna typ av kommun, vilket gör att omsättningen på befolkningen blir stor. Unga barnfamiljer flyttar till kommunerna, men barnen flyttar därifrån när de uppnår vuxen ålder. Äldre inflyttare söker sig ofta till kommuner med attraktiv boendemiljö som Sotenäs och Vadstena. Avstånden till en större stad spelar för denna grupp mindre roll.

Några av kommunerna har såväl stor in- som utflyttning till följd av att många flyktingar boendeploceras i kommunen. Detta gäller till exempel

för Laxå och Högsby. Flyktingar är de första åren mycket flyttbenägna och flyttar till kommuner som kan erbjuda dem arbete eller där många landsmän finns.

Den sista kategorin, som inte är så vanlig, består av kommuner med stor andel säsongsarbetare som bor där tillfälligt. Det främsta exemplet utgörs av Åre med en omfattande turistnäring under vinterhalvåret.

De kommuner som hade lägst andel inflyttade var framförallt mindre kommuner i Norrland samt en del små landsbygdskommuner i sydöstra Sverige.

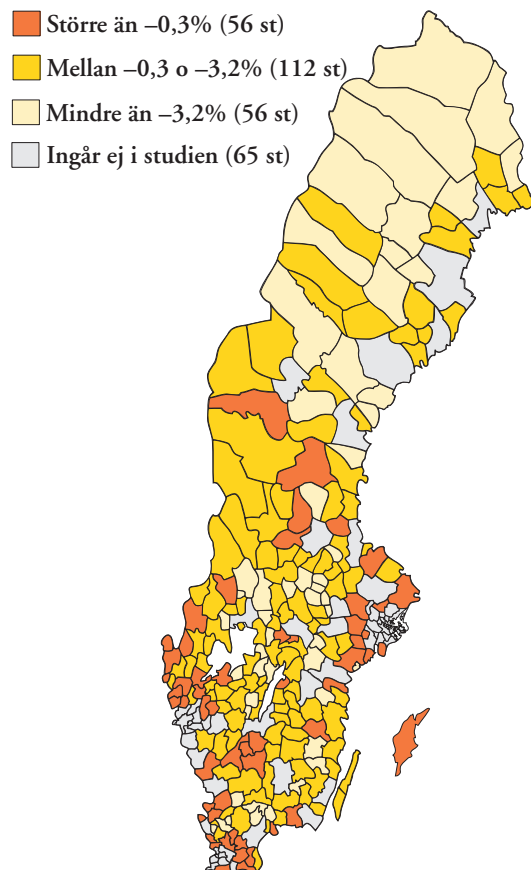
Stort flyttöverskott i nordvästra Småland

En hög inflyttning är ingen garanti för att befolkningen ökar, eftersom många kommuner med stor inflyttning också har en hög utflyttning. Flera av de kommuner som har högst inflyttning har trots detta flyttunderskott. Motsatsen förekommer också där inflyttningen låg, men där en ännu lägre utflyttning ger ett positivt flyttnetto. Det räcker uppenbart inte att enbart studera inflyttningen. För att få reda på om befolkningen minskar eller ökar behövs även uppgifter om flyttnettot. Att studera in- och utflyttningar i en kommun under ett enskilt år kan dock bli missvisande. Etableringar och nedläggningar av företag kan innebära ovanligt höga inflyttnings- eller utflyttningsstal under ett enskilt år.

Endast 44 av de 224 undersökta kommunerna hade ett flyttöverskott under perioden 1997–2000. I figur 2 redovisas flyttnettot i relation till befolkningen summerat för åren 1997–2000. Se figur 2 på sidan 19.

Vi har bland de mindre kommunerna kunnat lokalisera tre större geografiska områden samt ett område baserat på utpendlingen som haft flyttöverskott under perioden 1997–2000. Dessutom uppmärksammar vi två geografiska områden med flyttunderskott som jämfört med andra omgivande kommuner haft en god flyttutveckling. De sex områdena är nordvästra Småland, sydvästra

Figur 2 • Summerat flyttnetto för perioden 1997–2000 i relation till befolkningen den 31.12.1998

Källa: Svenska Kommunförbundet och SCB.

Skåne, kommuner som gränsar till södra Norge, fem kommuner i Jämtlands län, kommunerna runt sjön Siljan samt 27 kommuner med hög utpendling och ett flyttnetto bättre än genomsnittet.

Strax före tryckningen av rapporten fick vi från SCB tillgång till preliminär befolkningsstatistik för år 2001. I kursiv stil kommenteras flyttutvecklingen år 2001 för de uppmärksammade regionerna.

Statistiken redovisas i tabell 3 för respektive område. Siffror om inflyttning och summerade flyttnetton för respektive kommun finns att hämta på Kommunförbundets webbplats www.svekom.se under rubriken »Statistik och nyckeltal«.

Nordvästra Småland

Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo ingår i området. In- och utflyttningens betydelse för befolkningsökningen har varit mycket stor i denna region. Nästan i nivå med genomsnittet för de större kommunerna i landet. Gemensamt för dessa fyra kommuner är bra arbetsmarknad, stor efterfrågan på arbetskraft och därmed låg arbetslöshet. Eftersom ungdomsarbetslösheten är låg är det relativt få ungdomar som flyttar för att vidareutbilda sig, människor med utländsk bakgrund flyttar hit eftersom de erbjuds arbete (se kapitel 6) och det är inte ovanligt att personer utan tidigare anknytning till regionen flyttar hit. Däremot är det inte så många som flyttar mellan grannkommunerna i detta område.

Preliminär statistik från SCB visar dock på en befolkningsminskning under år 2001. Särskilt nedslående är siffrorna för Gislaved där nedläggningen av kommunens största företag sannolikt påverkat flyttutvecklingen i negativ riktning.

Tabell 3 • Andel inflyttare år 1998 och summerat flyttnetto för åren 1997–2000 i relation till befolkningen den 31.12.1998; procent

	Andel inflyttare av befolkningen	Flyttnetto 1997–2000, andel av befolkningen
Nordvästra Småland	4,7	1,7
Sydvästra Skåne	5,0	1,0
Kommuner som gränsar södra Norge	3,7	0,6
5 kommuner i Jämtland	4,8	-1,7
Kommuner runt Siljan	4,2	-1,2
27 kommuner hög utpendling	5,2	0,8
Alla mindre kommuner	4,0	-1,2
Alla större kommuner	5,6	2,0

Källa: Svenska Kommunförbundet och Statistiska centralbyrån.

Sydvästra Skåne

I detta område ingår följande mindre kommuner: Bjuv, Båstad, Eslöv, Höganäs, Hörby, Höör, Kävlinge, Landskrona, Sjöbo, Svalöv, Tomelilla, Trelleborg, Ystad och Ängelholm. Det går en tydlig diagonal gräns mellan sydvästra Skåne och nordöstra Skåne. Kommunerna i sydvästra Skåne har överlag flyttöverskott, medan kommunerna i nordöstra Skåne alla har flyttunderskott. Flertalet av de undersökta kommunerna i sydvästra Skåne är i huvudsak »sovkommuner«, det vill säga många av de förvärvsaktiva pendlar till arbeten i andra kommuner. Många av de inflyttade är barnfamiljer. Inflyttningen sker framförallt från de större kommunerna inom regionen, medan andelen hemvändare och andra mer långväga inflyttare snarare ligger något under genomsnittet. Många människor flyttar till denna region, men samtidigt är omsättningen i befolkningen hög. Flyttnettot stannade därför på drygt 1 procent för perioden 1997–2000.

De preliminära siffrorna för år 2001 förstärker den positiva flyttrenden för denna region.

Kommuner som gränsar till södra Norge

Följande kommuner ingår i detta område: Arvika, Dals-Ed, Eda, Strömstad, Tanum samt Årjäng. I dessa kommuner förbättras flyttnettot snarare av låg utflyttning än av hög inflyttning. I Arvika och Eda minskade befolkningen marginellt på grund av flyttningar under perioden 1997–2000, men i övriga kommuner ökade befolkningen. Strömstad och Tanum är två turistkommuner längst den Bohusländska kusten som till karaktären skiljer sig från de andra kommunerna, bland annat genom att såväl in- som utflyttningen är större i dessa två kommuner. Det som förenar dem med övriga kommuner i området är att de påverkas positivt av närheten till Norge. Det minskade värdet på den svenska kronan tillsammans med ett i övrigt högt kostnadsläge i Norge har inneburit att norrmän i hög utsträckning reser till Sverige för att handla. Detta ger fler arbetstillfällen inte bara inom de-

taljhandeln utan även inom exempelvis turistnäringen. Samtliga dessa kommuner hade stor andel inflyttade immigranter 1998 – sannolikt norrmän som bosätter sig i Sverige samt personer som under lågkonjunkturen i Sverige flyttade till Norge och som nu flyttar tillbaka.

Tidigare års positiva flyttrend håller i sig enligt den preliminära statistiken för 2001. Invandringen från Norge fortsätter även detta år.

Fem kommuner i Jämtlands län

I denna grupp ingår Berg, Härjedalen, Krokom, Ragunda och Åre. Flyttnettot för perioden 1997–2000 var –1,7 procent för denna kvintett av Jämtlandskommuner, jämfört med –2,9 procent för samtliga mindre kommuner i Norrland. Det är alltså inte fråga om en region som har ett flyttöverskott, utan ett område som jämfört med omgivande kommuner haft en lägre befolkningsminskning. I Jämtlands län ingår även Strömsund och Bräcke, men befolkningsutvecklingen i dessa två kommuner ligger mer i nivå med andra mindre Norrlandskommuner.

Det som framförallt skiljer dessa fem kommuner från andra kommuner i Norrland är den större inflyttningen. Åre och Härjedalen drar till sig en del säsongarbetare, men även i de andra tre kommunerna är inflyttningen relativt hög. Omsättningen av befolkningen är dock stor. Detta brukar vara ett tecken på att många barnfamiljer flyttar in och att utpendlingen är hög, men förutom Krokom så är detta inga utpräglade pendlingskommuner.

Bergs kommun som ligger söder om Östersund är tillsammans med Ockelbo i Gävleborgs län de enda av de undersökta (mindre) kommunerna i Norrland som hade flyttöverskott under perioden 1997–2000. Bergs kommun är en av fyra kommuner som vi genomfört en intervjustudie för. Olika representanter för kommunen har fått komma till tals och berätta om sin syn på inflyttningen till Bergs kommun (se kapitel 7).

För dessa fem kommuner har takten i befolkningsminskningen ökat något enligt de preliminära siffrorna för 2001. Fortfarande avviker dock flyttnettot i regionen positivt från andra Norrlandsregioner, men skillnaden har blivit mindre.

Kommunerna runt Siljan

I detta område ingår Gagnef, Leksand, Mora, Orsa, Rättvik och Vansbro. Gagnef och Vansbro ligger något söder om Siljan, men har ändå definierats tillhöra detta område. Inflyttningen är något högre än genomsnittet för mindre kommuner och flyttnettot för perioden 1997–2000 är i jämförelse med omgivande kommuner och kommuner norr om detta område mer positivt. Utmärkande för regionen är en stor andel inflyttare utan tidigare anknytning till regionen (övriga inrikes inflyttare).

De preliminära siffrorna för 2001 visar på en positiv flyttutveckling. Regionen hade ett litet flyttöverskott detta år.

27 kommuner med hög utpendling

Här ingår följande kommuner: Eslöv, Essunga, Gnesta, Habo, Hammarö, Heby, Höganäs, Hörby, Höör, Kumla, Kävlinge, Lekeberg, Mörbylånga, Nykvarn, Nynäshamn, Orust, Sigtuna, Sjöbo, Stenungsund, Söderköping, Tjörn, Trosa, Vadstena, Vårgårda, Vänersborg, Väddö, Älvkarleby. Flertalet av dessa kommuner ligger nära en större stad, men det finns också ett mindre antal kommuner som trots ett ganska stort avstånd till en större stad har en hög utpendling. Detta är ett tecken på hög attraktivitet. Inflyttarna är beredda att resa längre sträckor till och från arbetet för att åtnjuta den boendemiljö som finns i kommunen.

I gruppen ingår endast kommuner med en utpendling som är minst 40 procent av nattbefolkningen (vilket innebär att 4 av 10 i förvärvsaktiv ålder har sitt arbete i en annan kommun) och som även har ett flyttnetto som är bättre än genomsnittet för mindre kommuner.

Även om det finns kommuner som har hög utpendling och ett sämre flyttnetto än genomsnittet,

så finns det ett mycket klart samband mellan en positiv flyttutveckling och närheten till en större stad. Det är vanligt med många barnfamiljer i utpendlingskommuner och omsättningen av befolkningen är ofta hög.

Övriga kommuner med flyttöverskott

Av övriga kommuner som haft ett flyttöverskott under perioden 1997–2000 så finns det flera lite större kommuner som Enköping, Nyköping, Strängnäs (som påverkats positivt av Svealandsbanan), Trollhättan, Alingsås och Lidköping. En större arbetsmarknad och i flera fall också tillgång till högskolor drar till sig inflyttare.

Norrtälje är ingen utpräglad utpendlingskommun, men närheten till Stockholm kan förklara den höga inflyttningen. Sotenäs är en populär turistkommun med låg utflyttning. I Tierp har kommunikationerna med Uppsala förbättrats och inflyttningen ökat. Uppsvinget för Karlskrona som IT-kommun har även påverkat andra kommuner i Blekinge positivt, speciellt grannkommunen Ronneby. Skinnskatteberg hade visserligen flyttunderskott 1998, men låg arbetslöshet, hög inflyttning och positiv flyttrend. Skinnskatteberg är en av de fyra kommuner för vilka det har genomförts en intervjustudie (se kapitel 7).

I Norrland var det förutom Bergs kommun endast Ockelbo i Gävleborgs län som hade ett flyttöverskott under perioden 1997–2000. I Ljusdal skedde en stor företagsetablering 1999 och det var många som flyttade till Ljusdal detta år. Sett över hela perioden var dock flyttnettot neutralt. Av de befolkningsmässigt minsta kommunerna i Norrlands inland är det Dorotea som klarat sig bäst. Befolkningen minskade på grund av flyttningar med 1,9 procent under perioden 1997–2000, men inflyttningen var större än utflyttningen år 2000.

Enligt SCB:s preliminära befolkningsstatistik var dock flyttunderskottet stort under 2001.

Dorotea är en av de fyra kommunerna som ingår i intervjustudien i kapitel 7.

